

วัดผาบ่อง	
สถานที่ตั้ง	วัดผาบ่อง ตั้งอยู่ภายในบริเวณกำแพงเมืองชั้นใน ติดถนนสิงหราช เป็นวัดขนาดเล็กแต่มีอายุเก่าแก่หลายร้อยปี วัดผาบ่องมีเนื้อที่ ๒ ไร่ ๓ งาน ๘๐ ตารางวา เนื้อที่ติดกับวัดปราสาท (ห่างกันประมาณ ๔ วา) เป็นวัดที่วัดน้อง ผู้ให้การสนับสนุนในการสร้างวัดทั้งสองเป็นคนในตระกูลเดียวกัน เดิมเรียกว่า วัดผาบ่องผาสาท มีประตูเล็กๆ ไปมาหาสู่กัน วิหารวัดผาบ่องอยู่ติดกับมุมกำแพงตะวันออกเฉียงใต้ ซึ่งไม่เหมือนวัดใดในอำเภอเมืองเชียงใหม่
ประวัติความเป็นมา	สร้างเมื่อ พ.ศ. ๒๐๓๕ ตามตำนานวัดผาบ่องได้กล่าวว่า ประมาณ พ.ศ. ๑๕๖๗-๒๐๓๐ ระหว่างรัชกาลพญาสามฝั่งแกนถึงพญาติโลกราช ได้กล่าวถึงอารามที่เกิดขึ้นหลายวัด เช่น วัดโพธาราม วัดตโปธาราม วัดมังคลาราม จี้เหล็ก (วัดผาบ่อง-ผาสาท) วัดศิริมังคลาจารย์ วัดพวกหงษ์ วัดพวกช้าง วัดช่างฆ้อง เป็นต้น ตามจารึกกล่าวถึง พ.ศ. ๒๐๗๘ รัชกาลพระเมืองเกษเกล้า ครองเมืองเชียงใหม่ ได้กล่าวถึงการสร้างพระพุทธรูปทองสัมฤทธิ์ น้ำหนักทอง ๖๘๐,๐๐๐ เมื่อหล่อเสร็จแล้วได้ถวายเป็นพระประธานวัดมังคลารามจี้เหล็ก ซึ่งปัจจุบันประดิษฐานในพระวิหารวัดผาบ่อง
รายละเอียดในคำจารึก	ศักราช ๘๕๒ ปีมะเมีย (๒๐๗๕) ไทยว่า ปีดับเมื่อด เดือนสามวัน ไทยว่าเดือน ๕ เพ็ญ เป็งวันจันทร์ ไทยวันกายไจ้ มหาเถรญาณดณะเจ้าเป็นมฺุละ ปกบุญทั้งหลาย เช่นแม่เจ้าหัวสิบแก้ว เจ้านายบัณฑิต และอีกหลายคนทีบริจาคนเงิน อัญเชิญพระพุทธรูป (หนัก) ๘๐,๐๐๐ ทอง มาประดิษฐานเพื่อให้เป็นที (สักการะ) บูชา ณ (วัด) มังคลารามจี้เหล็ก เพื่อโปรดสัตว์ทั้งหลายตราบ ๕๐๐๐ วสา นิพพานปัจจุ โยโหตุ (ขอผลบุญที่เกิดจากการสร้างพระพุทธรูปองค์นี้

รายละเอียดในคำจารึก	จงเป็นเครื่องนำ (ข้าพเจ้า) ไปสู่นิพพาน ต่อมาในสมัยรัตนโกสินทร์ได้มีการจัดพิมพ์ประวัติของพระยาหลวงสามล้าน กับประวัติวัดปราสาทมีข้อความที่กล่าวถึงวัดผาบ่อง “..... วัดผาบ่องข้าฯ ก็ช่วยสร้าง (วิหาร) ทานข้าฯ พระยาก็ได้บริจาร หลวงหนึ่งเครื่องกับภริยาลูกหลานชายหญิง ก็ได้ฉลองวัดผาบ่อง วัดผาบ่องได้บูรณะใหญ่เมื่อ พ.ศ. ๒๔๘๕ ส่วนถนนที่ตัดแบ่งวัดพระสิงห์กับวัดผาบ่องนั้นทำในสมัยหลวงศรีประกาศ
สิ่งก่อสร้างภายในวัด	วิหารทรงล้านนา มีมุขยื่นออกทางด้านเหนือเจดีย์ กุฏิสงฆ์แบบล้านนา ๒ ชั้น เป็นแบบชั้นล่างก่ออิฐ ชั้นบนเป็นไม้

ศูนย์วัฒนธรรมจังหวัดเชียงใหม่ และ ศูนย์วัฒนธรรม สถาบันราชภัฏจังหวัดเชียงใหม่, 2535. วัดสำคัญของนครเชียงใหม่. เล่ม 2. เชียงใหม่ : ส ทรัพย์การพิมพ์.